

Уч нарса кимда мужассам бўлса, унинг ақли расо бўлади | Тазкия дарслари (292-дарс)

19:00 / 27.07.2024 3198

ذُبَعِ نُبِ سَابِعُ لَانَع
نَعُ هُنَعُ هَل لِي ضَرِبِ طُمُ لَانَع
هَيْلَعُ هَل لِي صِيْبُن لَانَع
مُعَطَقَاذُ: لِقَامِ مَلَسَو

иймон таъмини тотиш йўлида катта қадам босган бўлади. Кейинги қадамлар эса:

«Исломни дин, Муҳаммадни Расул деб рози бўлиш» билан бўлади.

Демак, иймон таъмини тотиш учун инсон Исломга чин дилдан, тўлиқ рози бўлиши керак.

Фақат Исломга тўлиқ амал қилиб яшашим керак, деган ишончга ва қаноатга эга бўлиши лозим.

Ислом динига тўлиқ амал қилиб яшаш учун эса Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни Расул, яъни Аллоҳнинг элчиси деб рози бўлиш керак.

Ислом таълимотларини, ҳукмларини Аллоҳ таолодан қабул қилиб, бандаларга етказган, ҳаётга татбиқ қилиб кўрсатган зот Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламдир. Ул зотни Расул деб рози бўлмагунча, иймон таъмини тотиб бўлмайди.

Ҳа, Аллоҳни Робб, Исломни дин, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламни Расул деб рози бўлган одамгина иймон таъмини тотиши мумкин.

Шу мақсад йўлида машаққатларни кўтаришга рози бўлган одамгина иймон таъмини тотиб кўриши мумкин. Аммо чин қалбдан розилик, ишонч ва қаноат бўлмаса, иймоннинг таъми ҳам бўлмайди.

هُلِّلَايِضَرَ رَمُعِ نُبَا نَع
يْلَصِ هَلِّلَا لُوسَرُ نَع ، اُمُّهُ نَع
:لَا قَمُّ لَسَوِ هَيْلَعُ هَلِّلَا
رَفَنُّ ثَالِثَ اَمْنِي بَ
رَطْمُلَا مُهَدَّخَا نُوْشَمَتِي

لَبَج يِفِ رَاغِ يَلِاِ اُوَوَافِ
مِهَ رَاغِ مَفِ يَلَعِ تَطَّحْنَ اَفِ
لَبَجُ لَانِ مِةُ رُخَصِ
لِاقَفِ ؛ مِهِيَ لَعِ تَقَبَطْنَ اَفِ
اُورُظْنَا ؛ ضُعْبِلِ مِهُضُعْبِ
ةَحَلِ اصِ اهُمُ تَلَمَعِ اَلِ اَمْعِ
لَعَلِ ، اِهَبِ هَلِ اِ اُوُعْدَافِ ، هَلِ
لِاقَفِ ؛ مُكُنَعِ اَهُجُرْفِي هَلِ
يَلِنَا كُهُنَا مِهَلِ اِ ؛ مِهَدَحِ
يَلِوِ ، نَارِي بَكِنَا خِي شِنَا اِدِلِ اُوِ
؛ مِهِيَ لَعِ يَغْرَا ، رَاغِ صِةُ يِبِ صِ
؛ تَبَلَحِ مِهِيَ لَعِ تَحْرَا اِذِ اِفِ
؛ يِدِلِ اُوِبِ تَاَدَبِ فِ

يَنْبَلُ بَقِ أُمَّتِي قَسَفِ
مُؤَيَّاتِ رَحَاتِ سَائِنِ
تِي سَمَّيْتُ حَتَّ مَلَفِ
تُبَلِّحُ فِ، أَمَّانُ دَقِ أُمَّتِ دَجَّ وَفِ
ذَنْعُ تَمُقِفِ، بُلِّحُ أَتُنُّكَ أَمَّكَ
أُمَّهَ طِقُ وَأَنْ أُمَّهَ رَكَّأُ، أُمَّهَ سِ وَءُرُ
ءَيِّ بَصَلِ أَيْ قَسَأُ نَأُ هَرَكَّأُ
ذَنْعُ نَوَّغِ أَضَتِي ءَيِّ بَصَلِ أَوْ
رُجَفُ لَأَغَلَطِ يُّتَحِ، يِّ مَدَقِ
تُلَعَفِ يِّ نَأُ مَلَّغَتِ تُنُّكَ نَأِفِ
جُرْفُ أَفِ، كِهَجَّ وَءَأَغَتُ بَأَكِلِ ذِ
أَهْنَمِ يَرَنَّ ءَجُرْفِ أَهْنَمِ أَنْ لِ
أَوَّارِفِ، هَلَلِ أَجَرَفِ، ءَأَمَّ سَلِ

رُخْ أَل لَاقَو ، ءَامُّ س ل ا ا هُن م
ة نُب ا ي ل ت ن ا ك ه ن ا م ه ل ل ا
ب ح ي ا م د ش ا ك ا ه ت ب ب ح ا م م ع
ت ب ل ط و ، ء ا س ن ل ا ل ا ج ر ل ا
ي ت ح ت ب ا ف ، ا ه س ف ن ا ه ي ل ا
ر ا ن ي د ة ئ ا م ب ا ه ي ت ا
ا ه ت ع م ج ي ت ح ت ب ع ت ف
ا ه ي ل ج ر ن ي ب ت ع ق و ا م ل ف
ق ت ا ، ه ل ل ا ذ ب ع ا ي : ت ل ا ق
ا ل ا م ت ا خ ل ا ح ت ف ت ا ل و ، ه ل ل ا
ت ن ك ن ا ف ، ت م ق ف ، ه ق ح ب
ك ل ذ ت ل ع ف ي ن ا م ل ع ت
ا ن ل ج ر ف ا ف ، ك ه ج و ا غ ت ب ا

لَاقَوْ ، جَرَفَ ، عَجُرْفَ ، هُنْم
تُنْكُ يِّنْ إِمْ هَلْ لَّا ؛ ثِلْ لَّا
زُرَّاقِ رَفِبْ أَرِي جَأْ تَرْجَأْتُ سَا
لَاقُ ، هَلْمَعُ يَضَقُ أَمْلَفُ
تُضَرَعَفُ ، يَّقَحُ يَنْطَعُ
لَزَأْمْلَفُ ، هُنْعَبِ عَرَفُ ، هَيْلَعُ
أَرْقَبُ هُنْمُ تَعْمَجُ يَّتَحُ هُعْرَزَأُ
قَاتَا ؛ لَاقَفُ يَنْعَاجُ ، آءَاعَرَوُ
كَلَّتْ يَلْ إِبْ هَذَا ؛ تَلُقُ ، هَلْ لَّا
، هُدُخُ ، آءِئَاعَرَوِ رَقَبْ لَّا
الْو ، هَلْ لَّا قَاتَا ؛ لَاقَفُ
يِّنْ إِمْ ؛ تَلُقُ ، يِبْ ئِزَهْ تَسَاتُ
، هَدُخُ أَفْ ، دُخُ ، كِبْ ئِزَهْ تَسَا أَلْ

تَلَعَفَ يِّنَا مَلَعَتَ تَنُكَ نِإْفِ
جُرْفَافَ، كِهَجَوَءَاغَتَبَاكِلَذِ
هُلَلَا جَرَفَفَ، يِقَبَ أَمَ أَنْ لِ
هُأَوْرَ. «نُوشَمِي أُوَجَرَخَفِ
يِيئِئَسِّنَلَاوِنَاخِيَّشَلَا

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам дедилар:

«Уч нафар киши йўлда кетишаётган экан, ёмғирда қолиб, тоғдаги ғорга кириб олишибди. Бас, уларнинг ғорига тоғдан бир харсанг тушиб, чиқиш йўллари тўсиб қолибди. Улар бир-бирларига:

«Аллоҳ учун қилган солиҳ амалларингизга бир назар солиб, уларни васила қилиб, Аллоҳга дуо қилинглар, шоядки, сизларга кушойиш берса», дейишибди.

Улардан бири:

«Аллоҳим! Албатта, менинг қари ота-онам бор эдилар. Менинг кичик ёшдаги болаларим ҳам бор эди. Уларнинг барчасининг риоясини қилардим. Уларнинг олдига қайтиб келсам, сут соғиб, болаларимдан олдин ота-онамга ичираб эдим. Бир куни кеч қолиб, кечасигача кела олмадим. Келиб, икковларининг ухлаб қолганларини кўрдим. Одатдагидек, сут соғдим ва ота-онам икковларининг бош тарафларида, уйғотиб юбормай деб кутиб турдим. Болаларга ичиришни ҳам эп кўрмадим. Болалар очликдан оёғим остида қичқаришарди. Тонг отгунча шу ҳолда турдим. Агар Сен шу ишда Сенинг розилигингни тилаб қилганимни билсанг, бизга бир тирқиш очгин, осмонни кўрайлик», деди.

Бас, Аллоҳ тирқиш очди. Ундан осмонни кўрдилар.

Бошқаси эса: «Аллоҳим! Мен амакимнинг қизига эркаклар аёлларга энг ашаддий муҳаббат қўйишларидек муҳаббат қўйган эдим. Бас, ундан талаб қилдим. У (қиз) бош тортди. У ўзига юз динор беришимни сўради. Мен пулни жамлаб келиб, уни ушлаб, икки оёғи орасига тушдим. Шунда қиз:

«Эй Аллоҳнинг бандаси! Аллоҳдан қўрқ! Узукнинг ҳаққини бермасдан очма!» деди.

Мен ўрнимдан турдим. Агар шу ишни Сенинг розилигингни тилаб қилганимни билсанг, бизга яна ҳам каттароқ тирқиш оч», деди.

Бас, яна тирқиш очди.

Учинчи шахс: «Аллоҳим! Мен бир фарақ гуручга мардикор ёллаган эдим. У ишни бажариб бўлганидан сўнг:

«Ҳаққимни бер», деди.

Мен унга ҳаққини кўрсатдим. У олишдан бош тортди. Мен ўша гуручни экишда давом этавердим. Ундан бир қанча сигир ва молбоқарлар орттирдим. У қайтиб келиб:

«Аллоҳдан қўрқ!» деди. Мен унга:

«Анави сигирлар молбоқарлари билан сеники, олавер», дедим.

«Аллоҳдан қўрқ! Мени масхара қилма!» деди.

«Сени масхара қилаётганим йўқ, олавер», дедим.

У олди. Агар мен шу ишни Сенинг розилигингни тилаб қилганимни билсанг, қолган қисмини ҳам очиб юбор», деди.

Бас, Аллоҳ очиб юборди».

Чиқиб, юриб кетишди».

Икки шайх ва Насоий ривоят қилишган.

هُلِّلَا يَضَرَّ عَزِيْرُهُ يَبَا نَع
هُلِّلَا يَلَّصَّ يَبْنَلَا نَع، هُنَع
مَلَّغَتْ نَم» : لَأَقَمَّ لَسَوِ هِيَلَع
هُجَّوِ وَبِ يَغْتَبِيْ أُمَمَ أَمْلَع
أَلِ هُمَلَّغَتْ يَ أَلِ هَلِّلَا
نَمَ أَضَرَّ وَبِ بِي صِيْل
هُنَّجَلَا فَرَّعُ دِجِيْ مَلِ أَيُّ نَدَلَا
دُوَادُ وَبَا هَاوِر . «هُمَ أَيُّ قَلَا مُوِي
هُجَّامُ نُبَاوِ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Аллоҳнинг розилиги талаб қилинадиган илмни фақат дунёнинг ўткинчи матоҳига эришиш учун ўрганса, қиёмат куни жаннатнинг ҳидини ҳам топа олмайди», дедилар».

Абу Довуд ва Ибн Можа ривоят қилишган.

هُلَّلَا يَضَرَّ رَمُعَ نَبَا نَع
يَلَّصَّ يَبُّ نَلَا نَع ، أَمْ هُنَّ
:لَأَقَمَّ لَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا
ةَالَّصَلَا نَمُّ لَّوَالُ اتَّقَوْلَا
خَالُ اتَّقَوْلَاوِ ، هَلَلَا نَأَوْضَر
يَذُمَّرَّتْ لَاهَاوَر . «هَلَلَا وَفَع

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Намознинг аввалги вақти Аллоҳнинг розилигидир. Охирги вақти Аллоҳнинг афвидир», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Демак, Аллоҳ таолонинг розилигини топаман, деган одам намозни аввалги вақтида ўқиши керак. Охирги вақтида ўқиса, ноилож қолганда, афв тариқасидаги рухсатдир.

هُلَّلَا يَضَرَّ رَمُعَ نَبَا نَع
هُلَّلَا لُؤْسَرَلَأَق :لَأَقُ هُنَّ
:مَّ لَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَّصَّ

ءَالُوهُ يِّنَعُ دُخَايَ نَمَ»
وَأَنَّ هِبَ لَمُعَايَ فِتَامَلَكُلَا
«؟ هِبَ لَمُعَايَ نَمَ مَلُعَايَ
ءَهَلَلَا لُوسَرَ آيَ أَنَا تُتَلُقُ
، أَسْمَخُ دَعَفُ يَدَيَبَ دَخَأَفُ
نُكَّتَ مَرَاخَمَلَا قَاتَا» : لَأَقَوُ
أَمَبَ ضُرَاوُ ، سَأَنَلَا دَبُعَا
يَنُعَا نُكَّتَ كَلُ هَلَلَا مَسَقُ
كِرَاجُ يَلَا نَسْحَاوُ ، سَأَنَلَا
أَمَسَأَنَلَلُ بَحَاوُ ، أَنَمُومُ نُكَّتَ
نُكَّتَ كِسْفَنَلُ بَحُتُ
، كَحُضَلَا رَثُكُتُ آلَوُ ، أَمَلُسُمُ
تِي مُتِ كَحُضَلَا رَثُكُتُ نَأَفُ

يٰ ذِمَّتْ لِيْ هَاوِرَ . بَلِّغْ لِيْ دَمْحَ اُمِّ اِيْلَ اَوْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким мендан мана бу калималарни олиб, уларга амал қилади ёки уларга амал қиладиганларга ўргатади?» дедилар.

«Мен, эй Аллоҳнинг Расули», дедим.

Бас, у зот менинг қўлимдан тутдилар ва беш нарсани санадилар:

«Ҳаромлардан сақлан, одамларнинг энг обиди бўласан. Аллоҳ сенга тақсим қилган нарсага рози бўл, одамларнинг энг бойи бўласан. Қўшнингга яхшилик қил, мўмин бўласан. Ўзингга яхши кўрган нарсани одамларга ҳам яхши кўр, мусулмон бўласан. Кулгини кўпайтирма, чунки кўп кулги қалбни ўлдиради», дедилар».

Термизий ва Аҳмад ривоят қилишган.

Аллоҳ таоло тақсим қилган нарсага рози бўлган одам «қаноат» номли улкан сифат соҳиби бўлади. Қаноатли одам эса одамларнинг энг бойи бўлади.

هُنَعُ هَلَلَا يَضَرُّ رَبَّاجُ نَع
يَلَصَّ هَلَلَا لُؤْسَرَلَا قُ : لَاق
مُكَيْلَعُ « : مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا
لَامَ ءَعَانَقَلَا نِإْفِ ، ءَعَانَقَلَاب

يُنَارِبُّ طَلَا هَاوَر . «دَفْنِي آل

Жобир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам:

«Қаноатни лозим тутинглар! Қаноат туганмас молдир», дедилар».

Имом Табароний ривоят қилган.

Ўтган азизларимиздан Абу Ҳазм раҳматуллоҳи алайҳи:

«Уч нарса бор. Улар кимда мужассам бўлса, унинг ақли расо бўлади: ўзини ўзи билса, тилини тийса ва Аллоҳ азза ва жалла берган ризққа рози бўлса», деган.

أَهْنَعُ هَلَلَا يَضَرَّ شَيْءٌ أَعْنَعُ
هَيْلَعُ هَلَلَا يَلْصِي بِنَلَا نَع
أَزْجَلَا مَظِيعٌ نَا» : لَأَقَمَّ لَسَو
أِذَا هَلَلَا نَاو ، أَلَبَلَا مَظِيعَ عَم
نَمَف ، مُهَالَتْ بَا أَمْوَقٌ بَحَأ
طِخَسٌ نَمَو ، أَضْرَلَا هَلَفَ يَضَر
هَاوَر . «طِخَسٌ لَأ هَلَفَ
يَذِمُّ رَّتَلَا

Оиша розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам:

«Албатта, мукофотнинг катталиги балонинг катталигига қараб бўлади. Албатта, Аллоҳ қачон бир қавмга муҳаббат қилса, бало ила синаб кўради. Ким рози бўлса, унга ризолик бўлади. Ким ғазаб қилса, унга ғазаб бўлади», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлиб, сабр қилган бандадан Аллоҳ таоло ҳам рози бўлади. Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлмай, ўзига етган балодан ғазаби чиқса, ўша бандага Аллоҳ таолонинг ғазаби бўлади.

Шунинг учун мўмин банда ўзига етган ҳар бир кўнгилсизликни Аллоҳ таоло томонидан синов деб билиб сабр қилса, Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлса, албатта, Аллоҳ таоло ҳам ундан рози бўлади.

نَع ۙ هُنَّ عُلُوهٌ لِّلْاِيۡضِرِّ دُعَسُ نَع
هِيَ لَعُوهٌ لِّلْاِيۡصِۡبِ نَلَا
نُبَاۡءِ دَاعَسُ نَم ۙ «لَا قَمُّ لَسَو
هُلُّ هَلِّلَاۡ يَضَقُّ اِمْبُ هَاۡضِرَ مَدَا
هُكُرَتَ مَدَاۡ نُبَاۡءِ وَاۡقَشُ نَمَو
وَاۡقَشُ نَمَو ۙ هَلِّلَاۡ ؕ رَاۡخَتُ سَا
يَضَقُّ اِمْبُ هُطَخَسُ مَدَاۡ نُبَا

يُذِمُّ رَّتْلًا هَاوِرًا . «هُلَّ هَلَلًا»

Саъд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аллоҳнинг қазосига рози бўлиши одам боласининг саодатидандир. Аллоҳнинг истихорасини тарк қилмоғи одам боласининг бадбахтлигидандир. Аллоҳнинг қазосидан ғазабланиши одам боласининг бадбахтлигидандир», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Мўмин банда ўзига мусибат етганда, уни Аллоҳ таолонинг ҳукми сифатида қабул қилиб, рози бўлиши зарурлиги ушбу ҳадиси шарифда алоҳида таъкидланмоқда. Саодатга эришишни истаган одам Аллоҳ таолонинг ҳукмига рози бўлмоғи даркор.

لَاقٍ يُرْدُّ خُلَايَا دِيْعَسَ يَبَا نَع
هُلَلًا يَلَّصَ هَلَلًا لُؤْسَرًا لَاقٍ
لُؤْقِي هَلَلًا نَا «: مَلَسَ وَ هَيَلَع
، هَنْجَلًا هَا أَي : هَنْجَلًا هَال
أَنْبَرَ كَيْبَلَنْ نُولُوقِيَف
لَه : لُؤْقِيَف ، كَيْدَعَسَ وَ
أَمْو : نُولُوقِيَف ؟ مَتِي ضَر

انَتِّي طَعَا دَقْو ، يَضْرَن اَل اَنَل
كِقْلَخ نَم اَدَح اِطْعَت مَل اَم
لَضُفَا مُكِي طَعَا اَنَا : لُوقِيَف
يَاو ، بَر اِي : اُول اَق ، كِلَذْ نَم
كِلَذْ نَم لَضُفَا اِي ش
مُكِي لَع لَح اُ : لُوقِيَف
مُكِي لَع طَخ سَا اَل ف ، يَن اَوْضَر
نَاخِي ش ل ا هَاوَر . «اَدَبَا هَدْعَب
ي ذِمَّرْت ل اَو

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, Аллоҳ аҳли жаннатга:

«Эй аҳли жаннат!» дейди.

«Лаббай, Роббимиз амрингга мунтазирмиз! Яхшилик Сенинг қўлингда!» дейдилар.

«Рози бўлдингизми?!» дейди.

«Бизга не бўлдики, рози бўлмасак?! Ҳолбуки, Сен бизга махлуқотларингдан бирортасига бермаган нарсани бердинг», дейдилар.

«Сизларга бундан ҳам афзал нарсани бераман» дейди.

«Эй Роббимиз! Қайси нарса бундан ҳам афзал?!» дейдилар.

«Устингиздан розилигимни тушираман. Ундан сўнг сиздан абадул-абад норози бўлмайман», дейди», дедилар».

Икки шайх ва Термизий ривоят қилишган.

«Рухий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 14 апрелдаги 03-07/2439-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.